

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády
ze dne 16. března 2009 č. 293

Stanovisko

vlády k návrhu zákona o krajském referendu a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č. 737)

Vláda na jednání své schůze dne 16. března 2009 projednala a posoudila návrh zákona o krajském referendu a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č. 737) a vyslovila s tímto návrhem **nesouhlas** z dále uvedených důvodů.

I. Vláda je přesvědčena, že zakotvení institutu krajského referenda v právním řádu musí předcházet široká celospolečenská diskuse, která se však dosud neuskutečnila. Předmětem takové diskuse by mělo být i to, zda by právní úprava institutu krajského referenda měla vycházet ze zásad obsažených v zákoně č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jak je tomu v případě předloženého návrhu zákona, nebo by se mělo vycházet raději z úvah o způsobu úpravy institutu celostátního referenda, neboť otázky předkládané k rozhodnutí v krajském referendu mohou být svým charakterem blízké spíše otázkám celostátním. Ke zvážení je též možnost upravit krajské referendum novelou zákona o místním referendu, popřípadě místní i krajské referendum upravit jedním novým zákonem.

II. Předložený materiál nijak neřeší otázku ekonomického krytí přijatých výsledků referenda.

III. Předložený návrh zákona má však celou řadu dalších nedostatků, z nichž se uvádí především následující.

1. Z předloženého návrhu zákona vyplývá, že členu komise má za výkon funkce vzniknout nárok na zvláštní odměnu, jejíž výše je odvozována z minimální mzdy. Právní důsledky zákona jako právního předpisu vyšší právní síly mají tedy podle předloženého návrhu vycházet z podzákoného právního předpisu. Takový postup lze považovat za ústavně nekonformní.

2. Nejasné je navržené rozdělení úkolů podle návrhu zákona do samostatné a přenesené působnosti obce. Jestliže například úkony starosty obce a obecního úřadu, které jsou pro řádný průběh krajského referenda nezbytné, mají být výkonem přenesené působnosti (důvodová zpráva k § 51), pak není zřejmé, proč si může delegování členů komisí pro referendum, což je pravomoc náležející podle návrhu zákona starostovi, vyhradit zastupitelstvo obce (viz § 21 odst. 3) - tím by se tento úkol dostal do samostatné působnosti obce.

3. Návrh, aby v případě souběhu referenda a voleb plnily komise zřizované podle volebních zákonů úkoly okrskových komisí pro referendum (§ 28), není v návrhu zákona dořešen. Zatímco konání referenda je výkonem samosprávy a je tudíž hrazeno z rozpočtu kraje, volby jsou hrazeny ze státního rozpočtu a bylo by proto třeba odlišit náklady na volby a náklady na referendum. Zároveň nutno vzít v úvahu, že volební zákony neřeší zajištění souběhu s místním či krajským referendem a právní úprava obsažená ve volebních zákonech je v některých aspektech - například vyloučení jiných než úředních obálek po otevření volebních schránek apod. - neslučitelná s úpravou institutu místního a krajského referenda.

4. Podle předloženého návrhu zákona je za překážku ve výkonu práva hlasovat v krajském referendu na základě ustanovení § 4 písm. a) považováno i omezení osobní svobody z důvodu vazby. Toto ustanovení je však v rozporu s ustanovením § 2, na jehož základě má právo hlasovat v krajském referendu každá osoba, která má právo volit do zastupitelstva kraje. Podle zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, však může do krajských zastupitelstev volit i osoba ve výkonu vazby. Předložený návrh zákona navíc neupravuje postavení osob ve výkonu zabezpečovací detence.

5. Podle ustanovení § 5 odst. 1 předloženého návrhu zákona se má hlasování v krajském referendu konat v jednom dni. V případě souběhu hlasování v krajském referendu s volbami se má hlasování v krajském referendu konat ve stejnou dobu, která je stanovena pro konání voleb. Vzhledem k tomu, že podle volebních zákonů se volby konají ve dvou dnech, není jasné, ve kterém ze dvou volebních dnů se má hlasování v krajském referendu uskutečnit.

6. Z předloženého návrhu zákona, který je do značné míry identický s právní úpravou místního referenda, není zřejmé, z jakého důvodu má o konání krajského referenda rozhodnout zastupitelstvo kraje nadpoloviční většinou hlasů přítomných členů zastupitelstva kraje (§ 14), zatímco pro vyhlášení místního referenda je třeba většiny hlasů všech členů zastupitelstva obce nebo statutárního města. Předložený návrh zákona ostatně není v souladu ani s ustanovením § 40 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, na jehož základě je třeba k platnému rozhodnutí zastupitelstva kraje souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva.

7. Novelou zákona o krajích má být do § 45 doplněn odstavec 3, jehož text má být mírně odchylný od obdobné úpravy v zákoně o obcích (Ministerstvo vnitra má být oprávněno vyzvat zastupitelstvo kraje ke zjednaní nápravy i v případě, pokud nebude zastupitelstvo nebo jiný orgán kraje postupovat v souladu s rozhodnutím přijatým v krajském referendu konaném v záležitosti patřící do samostatné působnosti kraje). Důvod odchylné úpravy není zřejmý a v daném případě jde o nepřiměřený zásah do působnosti samosprávy.

8. Co se týče konání krajského referenda, není zřejmé, proč návrh například nestanoví, že k podání návrhu na vyhlášení referenda je třeba podpisu alespoň 6 % oprávněných osob (§ 8 odst. 2). Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanoví identický předpoklad pro vyhlášení referenda ve statutárním městě s více než 200 000 obyvateli.

9. Kromě toho má předložený návrh zákona i legislativně technické nedostatky, a to například:

- nepřesnosti v poznámkách pod čarou,
- vzhledem k tomu, že se o ukládání pokut rozhoduje ve zvláštním řízení (§ 7 písm. e/), není nutné v ustanovení § 7 písm. a) uvádět, že krajské referendum nelze konat o ukládání pokut,
- v ustanovení § 10 odst. 1 písm. f) je uveden pojem „adresa pobytu“, zatímco zákon o evidenci obyvatel pracuje s pojmem „adresa místa trvalého pobytu“. Ostatně zavedení legislativní zkratky „adresa“ je nevhodné, neboť tento pojem je užíván i v jiných souvislostech (například v § 32 odst. 1 je uveden pojem „adresy hlasovacích místností“),
- ustanovení § 12 odst. 5 je nadbytečné, neboť na doručování písemností by se měl vztahovat správní řád i v případě, že by toto ustanovení v návrhu zákona chybělo,
- mezi důvody zániku členství v komisi chybí smrt člena komise (§ 22 odst. 2),
- v ustanovení § 43 odst. 3 mělo být namísto slova „místním“ uvedeno slovo „krajském“, naopak v ustanovení § 45 odst. 1 mělo být namísto slova „krajských“ uvedeno slovo „místních“,
- z předloženého návrhu zákona není zřejmé, jak se stanoví zvláštní odměna členům místní a krajské komise - ustanovení § 50 odst. 2 upravuje pouze způsob stanovení odměny členům okrskových komisí,
- ustanovení § 54 je nadbytečné.